

Kueer de riäk ë meth – në dëŋ de wal

Riäk de meth ë dëŋ de wal ee kueer yin liëc cök riääk ke nyic

kuer tueŋ ee ba ruk looi në thiëc käche wal wenë akim. Raan ye nyin tiit në koc tuaany alëu bi rot mat thin ëya. Në ye theë ke thiëc këne yic ke raan nyic käche pial arëet/raan noŋ tëet de käche pial abi:

- nyic men pieth ye kueerë ke yin
- kueer yenë ke riääk de meth luoci thin në dëŋ de wal lueel
- jam kenë yin në ajuëer ca looi baai bi yin kuony
- ajuëer de riäk de meth looi të ci yin ye tak ba lotueŋ, noŋic bi kueer yenë wal dëŋ thin koc tënë yin
- yin yiëk athor de gam ba thany.

Yin lëu ba tin yic ku bi rim them në ye këne yic wëlë/ka thaa dët ci ruk.

Na koc tueŋ ba lëŋ riäk de meth në wal, kueer de akuany ye cök ëtënë:

- Yin dek abum tueŋ col (mifepristone), ba looi akim thinë yic wëlë/ka baai. Mifepristone (nyic wenthëer ke ye RU486) ee liëc cök kääc ku thiök luoci de kë ye koc cök dhiëth ci bi luui (progesterone) ye liëc kuony.
- Yin dek abum de reu col (misoprostol) në theë ka 24 agut 48 alë (aye dac looi baai). Misoprostol ee akër de murthok cök koc ku nhieëc adhiëëth yic bi liëc cök jiël.
- Riäk de meth ee thök në theë ka nuan agut dhetem yiic të ci yin abum de reu dek (misoprostol). Alëu bi theë juëc lëer.
- Yin koc ba noŋ kol tök wëlë ka reu de/ke löŋ wëlë/ka ba luoci cuotpiny.

Në theë ke riäk de meth në dëŋ de wal

Te ci yin abum ye col misoprostol dek, yin koc ba kee kä ye yeen nyuocth kë nyic:

- ba yi guöp yök cit ke yin ci tuaany, aŋöök, yac, ciën yi guöp, akuem nom ku atuoc (ye këne awuoc tënë diäär)
- Nëk de yikou (yiëc) në bak de thaa yic (ye dit arëet në nëk de doora) ku jal kuëer në thaa agut theëer ka nuan (athiek në doora). Thaa de ye këne acii rot meek
- Të ci theë ka reu agut nuan tëëk, kuëer abi dhuk piny agut kuëerdu wenthëer në doora du yic në nin ka thiëer agut nin ka thiëerku dhetem, në thöŋ
- Acie mæek, akuc thok, wëlë/ka kuëer bääric alëu bi köc në wiik ka nuan yiic të cinë wel ye riääk de meth looi dek.

Të cinë riäk de meth në dëŋ de wal tëëk

Të ci yin naŋ dëŋ de wal ye riääk de meth looi, nyic ba naŋ them de rim ku kuëny de cök ë thaa ci ruk në wiik ka reu agut wiik ka diäk ke ci thök wenë akim wëlë/ka akim yenë looi ë yeen thin bi nyuocth ke kueerke aaci keek thöl ku yin ci beer liac.

Ba diëer de tuaany cuotpiny në wiik cinë riäk de meth thök, duönë:

- gëer de kë ba tääu në murdu yic loi, noŋic kë ye tääu në muric në theë ke doora
- bi yin täac/guac
- ba gëer de kë rilyic looi, noŋic pol wëlë/ka luoci de cin, agut bi kuëer köc
- Ba lo kuaŋ wëlë/ka ba waak (yin lëu ba në piü ye duat nhial).

Kä ye bën bei thïn ku lëu bï kē riäk de meth në dēŋ de wal cək rilyic

Kä kee nyic ke tēnē dēŋ de wəl ye riäk de meth ke looi anŋjic:

- Nēk/arɛɛmdit tēnē adhiëëth
- kuëër cïi meekë, akuc thok wëlë/ka kuëër bääric
- ba yï guöp yök ke yïn tuaany
- anjök.

Kä rac arëët ye röt looi në riäk de meth në rēt acïi röt ye dac looi, ku ka nŋjic ke käkë:

Kä ye röt looi	kä ye yeen nyuwoth	Döc
<p>Kuëërdit (kuëër dīt arëët)</p> <p>Ye röt looi amääth ke cie na tök në diäär ka 1,000 yiic</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kuëër dīt ye kä yenē ke kuëër gël ka reu riöök në thaa në theɛ juëc në theɛr ka reu. • Tëëk de rim cï duöt thöŋ në lemön thiinë. • Ba röt yök ke yïn köc wëlë/ka ca thöök. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lwɔr tē de döc ye dac looi • Cɔl 000 bï riän de kä ye röt dac looi bën wëlë/ka ba lo panakim duön thiök ke yïn tēde abak de kä ye röt dac looi (duönē gëer në röt, cək raan dēt leer yïin) • Alëu bï mïitē guöp kɔɔr
<p>Tuaany ye yïn yök</p> <p>Ye röt looi na tök në diäär ka 100 yiic</p>	<p>Kä lëu röt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arɛɛm • kä ye bën bei në muric • atuöc • dhäär • yäc • anjök 	<ul style="list-style-type: none"> • Lwɔr tē binē yïn dac tiŋ bï yïn dɔɔc • Tiŋ akimdu, GP wëlë/ka akut de panakim ye luui në ye dac looi ëlantöŋtëi bï yïn dɔɔc në wəl ye guöp gël cɔl ke antibiotics
<p>Muk/töu käke liëc</p> <p>Ye röt looi na 2 agut 5 në diäär ka 100 yiic</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Riël kök ke liëc aye döŋ në adhiëëthic ku aye kuëër ŋot bëi 	<ul style="list-style-type: none"> • Alëu bïkë bëer de yic kɔɔr wëlë/ka rēt bï ke nyaai
<p>Kueer acïi lëu bï luui</p> <p>Ye röt looi na reu në diäär ka 100 yiic</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kä ye liëc nyuwoth lotueŋ cīt mēn deba yï guöp yök cīt ke yïn liac ku anjök 	<ul style="list-style-type: none"> • Riäk de meth në wal abï bëëric wëlë/ka riäk de meth ke ret akɔɔr*

*Na kēc riäk de meth röt looi tē cï yïn wal dek, yïn bï jam cïi bï lotueŋ kenē liëc acän në theɛ kök wəl ca dek alëu bï kē dīt de meth riöök.

Kɔɔr kuwoŋy de wal na ye:

- cïi kuëër në theɛ ka 24 yiic kedhie tē cï yïn misoprostol dek (abup de reu)
- nŋj kuëër lotueŋ dīt
- Nŋj kä ye yeen nyuwoth mēn ŋuwothē ke yïn liac tē cï wik tëëk.

Yïn lëu ba ye kēnē looi tē cɔɔl yïn:

- Akim yen ë looi yïn riäk de meth thïn
- raan de GP
- abak ye luui në kä ye dac bën de kim duön thiök ke yïin.

Wël juëc

Yen athör de yith kënë ee tönj de athöör ke yith ka diäk ye jam në riääk de meth në Lëk de Gëër de Käke Pial. Yin thiëcku ba tijn ëya:

- Riääk de meth
- Kueer de riäk de meth – ye ya rët

Cï puöl ku gutë bei në Akuma de Victoria, 1 Treasury Place, Melbourne.

© Walaya de Akut de Pial ku Käke Luçoi de Koc, Pëci Tök 2019

Atöu në <<http://healthtranslations.vic.gov.au/>>